

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ

Збірник матеріалів

**XXVI підсумкової науково-практичної
конференції викладачів**

22 лютого 2024

Київ 2024

УДК 061.3(063)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XXVI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. М.В. Трофименка. Київ: МДУ, 2024. 406 с.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол № 11 від 22.04.2024)

Редакційна колегія:

Голова Трофименко М.В., ректор МДУ, кандидат політичних наук, професор;

Члени редколегії Балабаниць А.В., доктор економічних наук, професор;
Безчотнікова С.В., доктор філологічних наук, професор;
Булатова О.В., доктор економічних наук, професор;
Задорожня-Княгницька Л.В., доктор педагогічних наук, професор;
Іванець Т. М., голова Ради молодих вчених МДУ, кандидат політичних наук;
Константинова Ю. В., кандидат історичних наук, доцент;
Омельченко В.Я., доктор економічних наук, професор;
Павленко О.Г., доктор філологічних наук, професор;
Романцов В.М., доктор історичних наук, професор;
Сабадаш Ю. С., доктор культурології, професор;
Тарасенко Д. Л., доктор економічних наук, професор;
Толпежніков Р.О., доктор економічних наук, професор.

Збірник містить матеріали XXVI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 22 лютого 2024 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, екології, кібербезпеки, документознавства, культурології, журналістики, філології, літературознавства, методики викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

Грошовенко Ольга,
кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та освіти
Маріупольський державний університет

Пасічник Іван,
старший викладач, кафедра педагогіки та освіти
Маріупольський державний університет

ВИКОРИСТАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРАКТИЦІ РОБОТИ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Здоров'я дітей – одне з основних джерел щастя, радості і повноцінного життя батьків, учителів, суспільства в цілому. Для України головною проблемою, яка пов'язана з майбутнім держави, є збереження і зміцнення здоров'я дітей та учнівської молоді. Турботу викликає різке погіршення стану фізичного та розумового розвитку підростаючого покоління, зниження рівня народжуваності й тривалості життя, зростання смертності, особливо дитячої. Тому головним завданням у діяльності педагогічних колективів навчальних закладів на сучасному етапі повинно бути збереження і зміцнення здоров'я дітей, формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя у вчителів, учнів та їхніх батьків [3, с. 92].

Молодший шкільний вік – це особливий період в житті дитини, пов'язаний зі вступом до школи, з адаптацією до нового колективу, появою нових вимог та обов'язків. В умовах освітнього процесу в школі істотно змінюється соціальне становище дитини, а це, в свою чергу, визначає зміни в спрямованості та змісті розвитку особистості учня. Охорона і зміцнення здоров'я – одне з найважливіших завдань освіти.

Проблема формування, збереження, зміцнення та відтворення здоров'я дитини представлена у дослідженнях науковців (І.Бех, Т.Бойченко, І.Брехман, О.Дубогай, О.Іванашко, В.Оржеховська, С.Свириденко та ін.) Вчені одноголосно вказують, що одне з головних завдань розвитку країни – це зміцнення здоров'я дітей та його збереження.

Молодший шкільний вік – період інтенсивного росту і розвитку організму і підвищеної його чутливості до впливів природи, навколишнього середовища, а також до профілактичних та оздоровчих заходів, що проводяться в закладах освіти. Ефективність цих заходів залежить від того, наскільки природні умови життєдіяльності в закладах освіти.

Пріоритетним завданням системи освіти є навчання людини відповідальному ставленню до власного здоров'я і здоров'я оточуючих як до найвищих індивідуальних і

суспільних цінностей. Однією із ключових компетентностей Нової української школи є громадянська та соціальна компетентність, якою передбачено формування дбайливого ставлення до власного здоров'я і здоров'я оточуючих [5, с. 5]. Успішне вирішення проблем щодо збереження та зміцнення здоров'я молодого покоління можливе тільки при методичній, комплексній і узгодженій роботі батьків, педагогів, лікарів, юристів, соціологів. Сьогодні в школі гостро стоїть проблема збереження здоров'я здобувачів освіти, і тому в традиційній системі освіти виділяють здоров'язберігаючі технології, як належать до групи педагогічних.

Здоров'язберігаюча технологія – це сприятливі умови навчання дітей у школі, до яких відноситься сприятливий мікроклімат у класі, адекватність вимог та методик, що використовуються у навчально–виховному процесі; раціонально організоване навчання відповідно до вікових, статевих, індивідуальних особливостей учня, збалансованість навчального і фізичного навантаження [3, с. 89]. Сутність здоров'язберігаючих та здоров'яформуючих технологій полягає у системному підході до вивчення умов навчання і виховання, за допомогою яких можна сформувати у школярів навички здорового способу життя, здійснювати моніторинг індивідуального розвитку та здоров'я кожної дитини, прогнозувати можливі зміни здоров'я та, відповідно, вживати необхідні заходи для покращення якості життя учнів під час перебування у школі. Таким чином поняття «здоров'язберігаючі технології» – це єдина система, що об'єднує в собі усі напрями діяльності загальноосвітнього закладу щодо формування, збереження та зміцнення здоров'я учнів: сприятливі умови навчання дитини в школі (відсутність стресових ситуацій, адекватність вимог, методик навчання та виховання); оптимальна організація навчального процесу (відповідно до вікових, статевих, індивідуальних особливостей та гігієнічних норм); повноцінний та раціонально організований руховий режим [3, с. 91].

Ефективність оздоровлення школярів можлива за умови створення цілісної системи, що інтегрує оздоровчі освітні технології, досягнення сучасної медицини, залучення громадських організацій сфери формування здорового способу життя підростаючого покоління. Особливе місце та відповідальність в оздоровчому процесі відводиться освітній системі, яка має зробити освітній процес здоров'язберігаючим.

Упровадження здоров'язберігаючих технологій потребує від учителя особливої професійної підготовки, здатності використовувати реалізовувати здоров'язберігаючі програми та методики. Ефективність позитивного впливу на здоров'я здобувачів освіти різних оздоровчих заходів визначається не хаотичністю методів, а системною роботою за усіма напрямками здоров'язбереження. Практика використання здоров'язберігаючих технологій показує, що процес формування свідомого ставлення здобувачів освіти до

здоров'я потребує обов'язкового поєднання інформаційного, мотиваційного та практичного компонентів, що сприяє оволодінню дітьми необхідними здоров'язберігаючими уміннями та навичками. Відповідно, діяльність учителя має бути щорочно орієнтована на формування у здобувачів освіти стійкої позиції, що передбачає визначення цінності здоров'я, почуття відповідальності за його збереження, зміцнення, поглиблення знань, умінь та навичок, пов'язаних з усіма складовими здоров'я.

Література

1. Бойченко Т. Є. Здоров'язберігаюча компетентність як ключова в освіті України. Основи здоров'я і фізична культура. Київ : Главник, 2009. 44 с.
2. Волошин О. Р. Роль здоров'язбережувальних технологій в освітньому процесі / Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка. Ужгород, 2012. С. 47-50. URL: <https://sportpedagogy.org.ua/html/journal/2012-06/12vortep.pdf> (дата звернення 26.05.2022 р.)
3. Грошовенко О. П. Технології навчання освітніх галузей «Природознавство», «Суспільствознавство», «Здоров'я та фізична культура» : навчально-методичний посібник для студентів спеціальності 013 «Початкова освіта». Вінниця, 2017. 274 с.
4. Забарилло Т. Ставлення української молоді до здорового способу життя. *Здоров'я та фізична культура*: інформаційно-методичне видання. Квітень 2011. № 10 (214). С. 3-6.
5. Типові освітні програми для закл. загальної середньої освіти: 1-2 та 3-4 класи. К. : Світоч, 2019. 336 с.

Воевутко Наталя,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та освіти
Маріупольський державний університет

ДО ПИТАННЯ ПРО ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ З ПИТАНЬ НЕДИСКРИМІНАЦІЇ

Змінами (2018 р.) до Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» (2005 р.) передбачено, що відтепер навчальні заклади забезпечують: підготовку та видання підручників, навчальних посібників, вільних від стереотипних уявлень про роль жінки і чоловіка та спрямованих на формування ненасильницьких моделей поведінки, небайдужого ставлення до постраждалих осіб, поваги до людської гідності та статевої недоторканості; виховання культури гендерної рівності, ненасильницької поведінки,